

ASSESSMENT OF COMPETENCIES IN THE MANAGEMENT SYSTEM FOR THE PREVENTION OF DOMESTIC VIOLENCE

Abstract: The model of abolitionism treats the form of exploitation and violence, which impose a state reaction to protect the victims and reorient the moral sanction to the client. Such is the position in the modern interpretation of negative moral evaluation and in the prohibitions for passive exploitation of the person by another.

Author information:

Yordanka Yankova-Yordanova

PhD

Faculty of Technical Sciences

at Konstantin Preslavsky – University of Shumen

✉ j.jordanova@shu.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

domestic violence, exploitation, management system

Нарастващите предизвикателства пред националната политика за сигурност, породени от съществуващите заплахи и рискове в новата среда, предполагат формулиране и прилагане на нова, базирана на научни знания, дългосрочна държавна политика за сигурност и стратегия за нейното изпълнение, а не импровизации с привкус на поредна партийна целесъобразност. Защото политиците мислят за своята съдба на предстоящия им вот на изборите, а държавниците – за съдбата на бъдещите поколения. Увереността, че сигурността ни е гарантирана, когато е изцяло поверена в ръцете на едни и същи екипи от „безименни и безличностни професионални експерти в сферата на сигурността”, със собствен жаргон, теории и дискретни институции с размита отговорност, може да бъде подсилена само ако те се докажат след широка обществена дискусия, легитимираща вземаните решения в системата за управление на домашното насилие и експлоатация не чрез налагането на политическа целесъобразност, а чрез консенсуса и активността на гражданското ни общество. Самонадценяването им е нещо естествено и макар да е наивно и вродено, но е пагубно за системата. [1]

Привличането и използването на високообразовани, силно мотивирани, загрижени и приели за свое призвание служители е възможно само при условие, че съществува високо равнище на имиджа в сектора за сигурност сред гражданското общество. Търсенето на надеждни знания не е основно човешко безпокойство, а неизбежният аспект на търсенето е рискът от грешки при вземането на решение. В системата за управление вземането на решение е знание и през цялото време на своето съществуване, на учеща се система генерира и управлява собственото си знание в информационната епоха при непрекъснато нарастваща потребност от систематизиране на връзките (опериране) в самата нея. Разликата между учения експерт и експерта лаик в системата за превенция на насилието показва системно надценяване на знанието и способността за прогнозиране. [2]

Информационната епоха промени практиката на съществуващите системи за управление, карайки ги да оперират в наситена информационна среда, създавайки и реализирайки множество

нови сложни политики, мисии и задачи, акцентирайки върху нарастващата сложност на управлението, като поставя на научни основи усъвършенстването на организационните умения. Оценката на системата за управление на превенцията е процес, при който един или повече индивиди координират дейността на останалите, с цел да постигнат резултати, каквито са невъзможни за всеки ако действа сам. Следователно задачата на управлението на такъв вид системи е да направи хората производителни, а за да се постигне това, обществото трябва да притежава управленска компетентност. Популярна е тезата, според която същността на управлението е „да свършиш една работа с помощта на други хора”. Не е лесно да се направи ясна класификация на различните гледни точки към един и същ предмет – управлението. Науката за управлението се подчинява на общонаучен процес, характерен за диференциране на научното познание, т.е. в областта на науката за управление непрекъснато се зараждат и обособяват нови теоретични области, които изследват нови проблеми от полето на познанието. [3]

Управлението на знанието в системата за превенция на насилието се разглежда обикновено като разновидност на управлението на социалните сфери, особено на духовната сфера. Характерното за него е, че зависи от принципите, върху които се изгражда управлението на целия духовен комплекс на обществото. [4] Управлението на превенцията се възприема като сложна и динамична система, която се състои от следните елементи:

- системообразуващ – образованието е цел, която дава отражение върху целия духовен процес на обществото;
- съдържателен – принципите, върху които се гради съдържанието на образователния процес;
- процесуален – използване на съвременни методи, средства и технологии;
- субектно-обектните отношения – обучаемите трябва да бъдат възприети не като обект, а като субект, върху който се въздейства.

Най-разпространените подходи за оценка на управлението на превенцията са класическият, кибернетичният, социологическият и научният. Те са еволюирали във времето, като на процеса е присъща както самостоятелност на всеки подход, така и приемственост на идеите. Съвременните теоретични разработки се опитват да интегрират и обобщят натрупаните знания и чрез нови подходи – системният и алтернативният [5].

Класически подход за управлението на знанието в системата да превръща външното въздействие във фактор за собственото си запазване, като се приспособява към външните въздействия или приспособява външното въздействие към своята специфичност. Системата на управление непрекъснато е под влияние на външни наредби – трябва да се приспособява и да реализира техните изисквания, като адаптира външните въздействия към специфичните условия, при които работи като система. Този подход, когато разглежда системите, поставя акцент върху образованието като сложна динамична система, чиито съставни елементи се стремят, въпреки външното въздействие, да съхраняват своята цялост, своето хомеостазизирано състояние, и се предпазва от състояние на ентропия (т.е. системата да не започва да се разпада в резултат на недобро управление). [3]

Кибернетичен подход за управлението на знанието винаги се разглежда като информационен процес, т.е. то има информационен характер. Същностна страна на подхода е използването на математиката и статистиката като помощни средства при управлението. Тази информация разкрива специфичните особености и закономерности, на чиято база функционира системата и въз основа на данните от получената информация се формират управленски решения. [2]

Социологически подход – при него акцентът за управление на знанието се поставя върху проблеми за характера на взаимоотношенията между субекта на управлението и обекта. Колкото субектът по-професионално общува с обучаемите, толкова повече стимулира тяхното професионално, научно и лично развитие. Същността на подхода на научно управление се свежда до дейностите и организациите, хората, производството и операциите. Според системния подход организациите се разглеждат като цялостни системи, в които всички части са свързани. Системният подход представлява начин на мислене по проблемите на управлението, разглеждащ всяка организация като единство от взаимосвързани елементи, обединени от обща цел. Основната идея на алтернативния подход е, че не съществува единен, приложим за всички случаи начин за осъществяване на управленските функции – за планиране, организиране, контролиране и регулиране, управляване на дадена система. Това изисква мениджърите да търсят и откриват различни начини и методи за управление, които да подхождат за различните ситуации. [4] За разлика от методите принципите обикновено не допускат вариативност и се формират в определена логическа подреденост, така че всеки от тях да взаимодейства с другите принципи, но в определена подреденост и при еднаква важност. Принципът за научност при управлението в системата предполага цялата система да се изгражда върху съвременна научна основа и изисква да се познават различните модели, школи и направления.

Принципът за демократизъм в управлението на системата предполага по възможност по-широк кръг участници в образователния и научния процес, притежаващи солидни теоретични знания, да участват при изработването на управленските решения. Този принцип изисква въвеждане на изборност и мандатност на управленските органи на всички равнища на управлението. Съществуващата практика за назначаване на поредната порция политически верни парашутисти на различни нива в системата непрекъснато я привежда в режим на автоколебания и обезсмисля добрите идеи и намерения в самата нея. [3]

Принципът за единство на целите при управлението на знанието в системата за управление изисква строго систематизиране и подреждане на целите по тяхната значимост и съгласуването им по приоритети, за да няма противоречие между целите, които министерствата предлагат, и целите на висшите ни училища в системата за образование на държавата. [4]

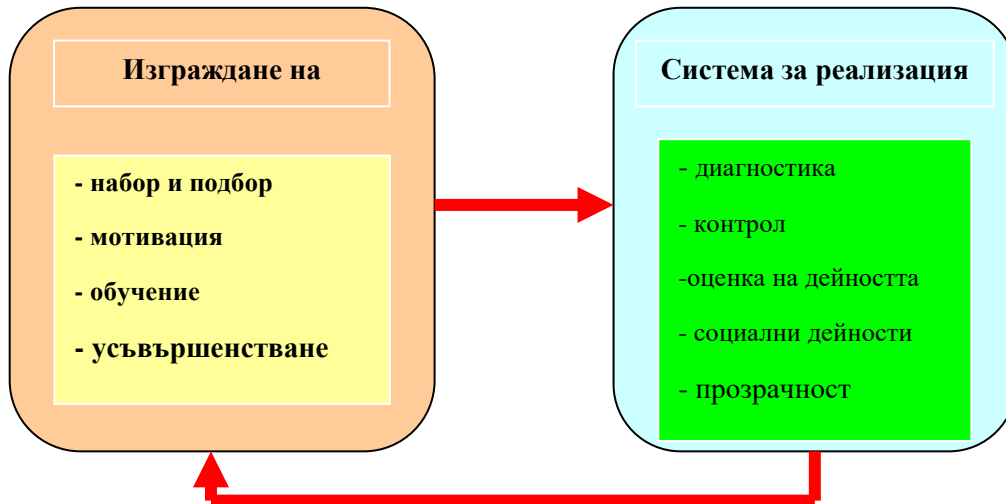
Методи за управление на системата представляват пътищата, начините, чрез които се осъществява управленският процесите в системата. За разлика от принципите те трябва да са вариативни и се избират съобразно ситуацията и професионалните компетенции на ръководните нива в системата. В теорията за управлението на знанието в системата за сигурност се разглеждат три групи методи: организационно-разпоредителни, икономически и социално-психологически

Организационно-разпоредителни – основният акцент се поставя върху стремежа на ръководните нива в системата, главно чрез организационни средства и определени изисквания да се разкрият професионалните възможности на изпълнителските нива в системата и техният потенциал, за да се усъвършенства ефективността на обучението. Чрез тази група методи се въздейства върху обекта на управление – чрез предписания на базата на правомощията, и по тази причина те могат да имат различна степен на задължителност – от категорични и безкомпромисни до открито препоръчителни за сведение. [2]

Икономически – чрез тях се използват главно икономически регулатори, за да се постигнат определени цели и изпълнят определените за това задачи пред системата за сигурност. Използването на материални стимули и санкции е благоприятен подход за ситуации като настоящата в нашата държава, но открито стои проблемът как по нов начин да се прилага.

Социално-психологически – чрез тях се въздейства върху изпълнителските звена в системата със социални и психологически фактори, насочени към повишаване на интереса към

нови проекти и програми и стремеж към професионално и научно израстване. Тези методи се превръщат в средство за създаване на атмосфера, толерираща желанието за промяна в стила на работа. Функциите на управление в системата, като системно определение, представляват изображение на правило, което разкрива свойството на дадена система (Фиг.1). [1]

Фиг. 1 Оценка на модела на управлението

При определяне на функция, когато се осъществява управление на системата, основно се дефинират дейностният подход и математическото определение на функция. При модерното управление трябва да се държи сметка кои са елементите, доминиращи и променящи всички останали. В науката за управление са известни много опити за класификация на функциите на управлението. Солидаризирайки се с част от авторите, предлагаме следната класификация на функциите на управлението на знанието в системата за сигурност: прогнозиране, планиране, организиране, координиране, мотивиране и контрол. [5]

Планирането като функция на управление на знанието в системата за сигурност определя времето, границите на времеви интервал, в чиито рамки се осъществява определена дейност. Тази функция има прогностичен характер и така се фиксира стратегията на управленската дейност в системата, като с нея се предвиждат прогностните резултати от дейността. Чрез планирането се очертават етапите за осъществяване на целите и се определят методите, очертаващи опознатата картина на бъдещото развитие на системата. Планирането на управление на знанието в системата има базисна функция, при която се използват основно следните подходи: планиране върху основата или в съответствие с постигнатите досегашни равнища на резултатите в системата; планиране в съответствие с наличните ресурси на системата; планиране, основано на желаните крайни резултати. Първите два подхода елиминират до голяма степен прогностичната функция на планирането и затова трябва да се използва третият. Основните изисквания към планирането на управление на знанието в системата за сигурност са насочени към единство и реалистичност на конкретните цели в плана, съчетани с гъвкавост и адаптивност на възможности за промени при нововъзникващи проблеми в системата. [4] Процесният подход при управление на системата за превенция на проституцията разглежда организацията като съвкупност от взаимосвързани процеси. Той дава възможност за управление и контрол на взаимодействието между отделните процеси и функциите в организацията. На практика организациите се управляват вертикално, като са структурирани в йерархия на функционални

звена. Този начин на управление води до изместване на фокуса към функцията, а не към крайния резултат. Процесният подход въвежда хоризонталното управление, което преминава границите на отделните функции и фокусира вниманието към постигане общите цели на системата. Процесният подход включва: представяне на организацията като система от процеси; описание на процесите както поотделно, така и във взаимодействие; моделиране на системата от процеси с цел осигуряване на ефективното им управление. [5] Процесният подход има редица предимства, които водят до измерване ефикасността на процесите в системата, а оттам и на цялостната дейност за по-ниски разходи, чрез ефективно използване на ресурсите при непрекъснати подобрения вследствие на резултатите от измерванията. Основните критерии за превенция в подхода се дефинират като показатели в следните направления: образование, икономически статус, възраст, семейна среда, етническа принадлежност и социална среда. Всеки един от приетите показатели се оценява от 0 – 10 точки, като се умножава по коефициент характеризиращ степента на риска. Методиката се свежда до решаване на матрична система, която използва теглови коефициенти определящи оценката на тези показатели, които за определена група имат характерни и специфични особености. При класическия способ, ако означим вероятността на контролираното събитие **G** с **P (G)**, оценка на появяването на събитието с **m**, а броя на възможните мероприятия - с **n**, формулата за непосредствено изчисляване на действията определящи превенцията придобива вид [4]:

$$P(G) = \frac{m}{n}$$

където: G – е дейностите по превенция на домашно насилие; P (G) – вероятността дадено действие да спомогне за намаляване на явлението; m – оценка на ефективност на даденото действие, n – брой мероприятия в дадено събитие.

Възможно е в едно събитие определящо превантивните действия да участват повече от едно мероприятие.

Степенуване на вероятността за ефективност на превантивните мероприятия

Вероятност P(S) на мероприятията	
Степен	Описателен признак
0,1	Едва забележима.
0,2	Практически невъзможна.
0,5	Малка възможност.
1,0	Малко възможна, но възможна в ограничен случай.
3,0	Ниска вероятност.
6,0	Напълно възможна.
10,0	Относително висока вероятност.

Тежестта на дейностите се преценява съобразно: вида на насилиените подлежащи на защита; тежестта на възможните действия съобразени с показателите на системата; размера и тежестта се степенуват съобразно тегловата матрица, данните се представят в табличен вид. [5]

1. Направен е анализ на законовите аспекти за превенция е базиран на подход за законови промени и криминализиране на насилието над хора и децата, както и възможността за приемане на либералната алтернатива свързана с узаконяването на доброволното разделяне. Приет е модела за определяне на експлоатация и насилие, което от своя страна задължава държавните институции за защитят жертвите.

2. Основните категории на системата за превенция определя йерархичната подчиненост на структурната организация, както и ролята на неправителствените организации. Приведените данни от изследването ни дава основание да приемем, че потреблението на услуги за защита нарастват.

References:

1. Bishkov, G. Teoria i metodika na didakticheskite testove. Sofia, 1992.
2. Gradev, D. Promenite v sotsialnata psihika. Sofia, 1983.
3. Dako, P. Fantastichnite pobedi na modernata psihologia. Sofia, 1995.
4. Delibeev, I. Teoria i metodika na eksperimentalното sotsiologicheskо izsledvane. Sofia, 1987.
5. Dzhonev, S. Sotsialna psihologia. Sofia, 1996.